

הדרה למינע שדה

גיליון שבועי ללומדי סדר קדשים בדרף היומי | עיונים • פנינים • הלכות • מושגים • תמונות

עיוני הדרף

הגאון רבי יצחק דב הלוי שכטר שליט"א, מראשי ישיבות 'קול תורה' ו'כתר תורה'

בענין חיוב סקילה ע"פ בעלים

דרף ע"א ע"א שהמית את האדם ע"פ ע"א או ע"פ הבעלים, וברש"י כתב דשור שהמית ע"פ הבעלים איפטר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור ובתוס' הקשו על רש"י מהסוגיא בסנהדרין דאיתא דאם העיד פלוני רבע שורי אי פלגינן דיבורא השור נהרג ואי קנס מקרי כי נמי אמת הוא שרבע שורו אמאי נהרג שור על פיו והא מודה בקנס פטור, ולענ"ד נראה דיש ליישב שיטת רש"י דיסוד הדין דמודה בקנס פטור הוא בדין הודאת בע"ד דאע"ג דהודאת בע"ד מחייב בממון מ"מ בקנס פטור דא"א לחייב ע"פ הודאתו והודאתו פוטרו, אבל התם הא מחייבין להשור סקילה מדין עדות כיון דנתקבלה עדותו כלפי הרובע מתקבלת עדותו כלפי השור, וכיון דהחיוב הוא מדין עדות לא נאמר בזה כלל פטורא דמודה בקנס ושפיר הוי דינא דנהרג שורו, ואין לומר דסו"ס יש בזה נמי הודאה ויפטר מחמת הודאתו ד"ל דכיון דאיכא הודאה ועדות בב"א הוי כבאו עדים בשעת הודאה דליכא בזה פטורא דמודה בקנס וא"ש.

בענין ביטול ברוב והלך אחר הרוב בלח וביבש

דרף ע"ב ע"א אבל לגבוה אימא לא נפסידנהו לכולהו, וברש"י כתב דנימא דליבטל איסוה"נ ברובא ונימא יקרבו כי היכי דלא נפסדינהו לכולהו, ופריך בגמ' וניבטלו ברובא, ומשמע דקו' הגמ' דע"י ביטול ברוב יוכלו ליקרב כולם, וישל"ע בזה דהנה בשו"ת עונג יו"ט סימן ד' כתב לצדד דביטול ברוב מהני רק לענין איסור שנתערב בהיתר דע"י ביטול ברוב פקע איסורו, אבל לענין זה שהבטל יקבל מעלת המבטל לא נאמר דין ביטול ברוב, וקשה דא"כ מאי מקשי בגמ' וניבטלו ברובא ויוכשר ע"י ליקרב והא שור הנסקל שנתערב בהם חולין הוא וביטול ברוב אינו מועיל לאשוויי עליה דין קרבן, אכן י"ל דקו' הגמ' שיתבטל מיניה דין איסוה"נ דשוה"נ ושוב יוכלו להקדישו ולהקריבו, ושו"ר בס' אחיעזר ח"ב סימן י"ב אות ג' שהביא קו"ז ות"י כנ"ל דכוונת הגמ' שיקדישו ויקריבו, אכן צ"ע בזה דהנה יעוי' בתוס' בד"ה אלא שכתבו דקו' הגמ' הוא מהא דתנן נתערבו בחטאות המתות דימותו כולם ואירי בחטה"ע שנתערב באחרים וע"ז פריך דיתבטל ברוב, ובזה קשה דגם אי יועיל דין ביטול להפקיע מיניה איסורא דחטאות המתות אבל אכתי היאך יוכל ליקרב הא ביטול ברוב לא יועיל להכשירו להקרבה, ולחזור ולהקדישו נמי לא שייך כיון שהוא כבר קדוש.

בענין התירא דכל דפריש מרובא פריש בהדרא לניחותא

דרף ע"ג ע"ב גמ' א"ל ההוא מרבנן לרבא אלא מעתה מגיסא אסירא, ופירש"י כלומר וכי מאחר שמשכו ולקחו כ"א לבדו ובנידוד דבכל חד אמרינן דמרובא פריש ושחטן וקיבל דמן במגיס בחזקה שהן כשרים חוזרים ומצטרפין השחוטין להיות רוב ולהיאסר, ומבואר בהסוגיא דכל דהותרו מדין כל דפריש שוב אין חוזרין ונאסרין אע"ג דחזרו ונעשו קבועין, והקשה בזה רבנו הגר"ח זצ"ל מהא דאיתא בנזיר דף י"ב דאם שלח שליח לקדש לו אשה ומת אסור בכל הנשים שבעולם שמא הן קרובותיו ומקשי בגמ' דאי אשכחניהו בשוקא נימא בזה כל דפריש מרובא פריש ומשני דהדרא לניחותא, ומבואר דגם בפירש אם חוזר לקביעותו אסור ומ"ש הכא דמבואר דאם פירש אינו חוזר ונאסר גם אם נעשה קבוע.

המשך בעמ' 2 <<

הלכות הדרף

תורת הקדשים - מרן החפ"ז חיים

דרף עא (ד' כסליו)

כָּל הַזְבָּחִים שְׁנֵי עָרֵב בְּהֵן אֶחָת מִחֻטָּאוֹת הַמִּתּוֹת או שור הַנִּסְקָל, אֶפְלוּ אֶחָד בְּרִבּוּא, כָּלֵן יָמוּתוּ,

המשך בעמ' 3 <<

פניני הדרף

הרה"ג אהרן פוטולסקי שליט"א

דרף ע"ד ע"ב

תערובת ולד בן פקועה בקרבן

א. במשנה מבואר שטרופה שנתערבה בקרבנות, ירעו עד שישתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן קרבן מאותו המין.

המשך בעמ' 5 <<

פלפולא דאורייתא

הרה"ג רפאל סויד שליט"א

קבוע שאינו ניכר, כידוע נחלקו הראשונים בענין קבוע שאינו ניכר, דעת התוס' [זבחים עג] שהוא אוסר מדרבנן, ודעת הר"ש

המשך בעמ' 10 <<

מושגי הדרף

פְּדִיּוֹן קֶרְבָּנוֹת

מִמּוֹן שֶׁל הַקֹּדֶשׁ אֶפְשָׁר לְפָדוֹתוֹ, וּבְכָךְ הוּא יוֹצֵא לְחֵלִין וְהַקֹּדֶשׁ עוֹבְרֵת לְדָמִים.

המשך בעמ' 6 <<

הגיליון מוקדש לרפואת אאמו"ר רבי ישעיהו צבי בן אסתר | לע"ג הרבנית חיינה בת רבי שמחה דרבקין ע"ה
דבורה בת פרלה לרפואה שלימה | חי ערן בן עליזה לרפואה שלימה

מום עובר ממום קבוע, הא בתרוויהו הטעם דשרי להטיל בו מום משום דלא קרינן ביה תמים יהיה לרצון ומאי רבותא בזה במום עובר יותר ממום קבוע, ות' הגר"ח דבכור בע"מ כיון שנאכל בלא פדיון הרי הוא כפסוה"מ לאחר פדיון ולא שייך בו כלל ענין מום, ואפילו מדרבנן מותר להטיל בו מום, ומשו"ה נקט הטור מום עובר דאכתי בקדושתו הוא וכל ההיתר משום דשרי להטיל מום בבע"מ עכ"ד, והמבואר מד' רבנו הגר"ח דנקט בדעת הטור דבכור בע"מ דינו כפסוה"מ לאחר פדיון דפקע קדושתו, והוא דלא כמו שהוכיח מרן הגרי"ז מסוגיין דבכור בע"מ דינו כפסוה"מ קודם פדיון ורק דניתר לאכילה בלא פדיון.

בענין איסורא דהכנסת חולין בעזרה

דף ע"ז ע"א גמ' דפריק ליה היכא אי גוואי קא מעייל חולין בעזרה, וברש"י כתב כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן של חולין בעזרה, והנה התוס' במנחות הביאו שיטת רש"י דאיסורא דהכנסת חולין בעזרה הוא גם בלא עבודה, אכן שיטת התוס' דהאיסור הוא רק בעביד מינה עבודה אבל בהכנסה גרידא ליכא איסור, ולשיטתם צ"ב דמאי מקשי בסוגיין מאיסורא דחב"ע הא בשעת הקרבה הרי ה' קדוש בקדו"ד והפדיון הוא לאחר הקרבה ונמצא דאיכא הכנסה גרידא בלא עבודה, ולהתוס' הא לכא' בכה"ג ליכא איסורא דחב"ע.

אכן נראה דגם להתוס' דהאיסור של חב"ע הוא רק בעביד כעין עבודה אין הביאור דהאיסור של חב"ע הוא רק מה שעושה בפנים עבודה בחולין, דלעולם גם לשיטתם איכא איסור בהכנסה גרידא, [וכ"ה ל' הגמ' במנחות דף פ' וכי מכניסין חולין לעזרה] אלא דהאיסור הכנסה הוא רק במכניסו בתורת קרבן, אבל היכא דלא עביד בו עבודה ל"ה ההכנסה בתורת קרבן ובזה ליכא איסורא, ולפי"ז מבואר היטב דהכא כיון דעשה ממנו עבודה בפנים הרי הוא בפנים בתורת קרבן ומשו"ה גם אם הפדיון נעשה לאחר העבודות מ"מ הוא בפנים בתורת קרבן, וגם מה שנאכל בפנים הוא בתורת קרבן, וע"כ עצם הפדיון אסור דהוי הכנסה של חב"ע בתורת קרבן.

בענין השלמת שיעור ע"י ביטול ברוב

דף ע"ח ע"א רש"י ד"ה אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו וכו' ובטל המיעוט ברובו והבטל בכל מין נוסף על המבטל ונהיה כמוהו וכו' וכי מתרינן ביה לא ידעינן משום מאי נתרי ביה וכו' כי מתרו ביה משום פיגול הויא התראת ספק וכו' ואע"ג דבמסקנא ודאי אחד מינייהו עובר בשעת התראה מיהא ספק הוא, אכן בתוס' הקשו על פרש"י ז"ל ועוד קשה היכי מחייב כלל משום חד מינייהו דמיעוט הבטל ברוב לא מצטרף עם הרוב להשלימו לכשיעור דאפילו היתר לא מצטרף לאיסור כ"ש איסור לא מצטרף לאיסור, וא"כ אפילו את"ל דהתראת ספק שמה התראה הכא פטור דא"א שלא יתערב מכ"א משהו בחבירו ובצר ליה שיעורא עכ"ל, והנה ברש"י מבואר דאיכא ודאי חיוב ורק דלא ידעינן משום מאי נתרו ביה, הרי דנחלקו רש"י ותוס' אי ביטול ברוב מועיל להשלים שיעור האיסור או דלא מהני וצ"ב יסוד פלוגתתם בזה.

ויש לבאר בזה עפ"י"מ שכתב בשו"ת עונג יו"ט או"ח סימן ד' לדון בדין ביטול ברוב אי מהני רק להפקיע דינים מהמתבטל או דמועיל גם לענין זה דהמתבטל משיג מעלת המבטל, ועיי"ש שכתב דתלי בפלוגתת רש"י ותוס' בבכורות דף כ"ב לגבי ביטול ציר במים אי מועיל לאשוויי דין קב"ט בהציר דרש"י סובר דע"י דין ביטול ברוב חל בהציר דין קב"ט, אכן התוס' פליגי וסברי דביטול ברוב לא מהני לאשוויי בהציר דין קב"ט דאין המתבטל משיג מעלת המבטל עיי"ש, וי"ל דזהו פלוגתתם הכא דרש"י ס"ל דביטול ברוב מהני גם לענין זה

ות' בזה רבנו הגר"ח דבדין רוב איכא ב' דינים חדא דינא דהלך אחר הרוב והוא רק כ"ז דנייד, ושנית דינא דכל דפריש דהוא היתר על עצם מעשה הפרישה, והנה באדם בר דעת לא שייך ההיתר של כל דפריש דהוי כמו לקח מן הקבוע דבזה שהולך ממקום קביעותו הוי כלקח מן הקבוע, ואיכא רק ההיתר של הלך אחר הרוב ובזה ההיתר הוא רק בזמן דנייד אבל כל דהדרא לקביעותא נאסר, ולפי"ז ניחא דהסוגיא דנזיר איירי באדם ובזה ליכא התירא של כל דפריש והיינו דאמרין דכיון דהדרא לניחותא אסור, משא"כ בסוגיין בזבחים שנתערבו בהם חטאות המתות דאיכא התירא של כל דפריש בזה חל ההיתר על עצם הפרישה ובזה גם בהדרא לקביעותא אינו נאסר עכ"ד.

אכן לענ"ד עדיין צל"ע דהרי ממ"נ אם פרישה באדם נחשב כלקח מן הקבוע א"כ בההיא דנזיר צריכה להיות אסורה על כל העולם כדין לקח מן הקבוע, שאסור לא רק להלוקח אלא גם לכל העולם וליכא בזה ההיתר של הלך אחר הרוב, ועוד דהיא עצמה אם אינה יודעת אם קרובותיה נתקדשו הרי כלפי דידה ודאי חשיבא שנולד הספק במקום הקביעות ומאי מהני הא דאשכחה בשוקא הא נולד הספק במקום הקביעות.

בענין הקרביהו נא לפחתך בספק טריפה

דף ע"ד ע"ב רש"י ד"ה נפולה וכו' וכיון דאיתחזק בה ספק טריפות אין מכניסין אותה לעזרה לשוחטה משום הקרביהו נא לפחתך, ובס' מקד"ד סימן ל"ג הקשה דאי טריפה נתמעט מקרא דהקרביהו נא לפחתך ל"ל קרא דמן הבקר למעוטי טריפה תפול"ל משום הקרביהו נא לפחתך עיי"ש.

ונראה ליישב עפ"י"מ דמבואר ברש"י במנחות דף ס"ד דכחושה לא יביא משום הקרביהו נא לפחתך ומ"מ מבואר שם דא"ז פסול, הרי מבואר ברש"י דבקרא דהקרביהו נא לפחתך לא נאמר פסול רק איסור, ולפי"ז ניחא הא דאיצטריך קרא דמן הבקר למעוטי טריפה דאי משום הקרביהו נא לפחתך לא ה"ל נאמר בזה דין פסול רק איסור ובקרא דמן הבקר נאמר פסול, והא דכתב רש"י הטעם דהקרביהו נא לפחתך ולא כתב בפשוטו דהוי ספק טריפה והוי ספק פסול, נראה פשוט דהרי הנדון הוא שיקריבו ואח"כ יבדקנו ואם אינו טריפה יוכשר, דהא נתברר דלית ליה פסול טריפה, וע"ז כתב רש"י דאסור להקריבו משום הקרביהו נא לפחתך וע"כ כולם ימותו ופשוט.

בענין פדיון בתמורת בכור

דף ע"ה ע"ב בכור אינו נפדה תמורתו מהו, ושמעתי בזה ממור"ר הגרא"י הלוי בשם מרן הגרי"ז דלכא' צ"ב ספק הגמ' דהא בתמורה דף כ"א תנן תמורת הבכור והמעשר וכו' ויאכלו במומן לבעלים, הרי להדיא דתמורת בכור ניתר במום לחוד גם בלא פדיון ומאי מספק"ל אם יש פדיון לתמורת בכור, ואמר מרן הגרי"ז זצ"ל שמוכרח מזה דהא דבכור ניתר בלא פדיון אי"ז משום דע"י המום פקע קדושתיה כדין פסוה"מ לאחר פדיון, אלא דהוא דין דהמום מתירו לאכילה, והיינו דמספק"ל בהסוגיא דדלמא תמורת בכור אית ליה פדיון ומ"מ גם בלא פדיון דינו דניתר לאכילה, והכי מבואר בתוס' בב"ק דף נ"ב בשם ר' יהודאי גאון דאע"ג דפסוה"מ לאחר פדיון נחשב שור רעהו מ"מ שור בכור דלא פריק ליה אי"ז נחשב שור רעהו כיון דלא נפדה, הרי דקדושת בכור בע"מ הוא כדין פסוה"מ קודם פדיון ורק דנאמר ביה דינא דניתר לאכילה ע"י שחיטה אע"ג דלא נפדה עכ"ד.

והנה בטור יו"ד סימן ש"ג כתב בשם הרא"ש דמד"ת בכור שנפל בו מום עובר מותר להטיל בו מום קבוע אלא שחכמים אסרוהו, והקשה בזה רבנו הגר"ח [עי' ח'י הגר"ח על הש"ס בענין מטיל מום בבע"מ] דלגבי הדין דמותר להטיל מום בבע"מ מאי רבותא יותר

וא"כ נימא דהאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי וליכא בזה איסורא דבל תוסיף.

ונראה ליישב עפ"מ שכתב המ"מ בפ"ז מהלכות לולב ז"ל ונראה ליישב הסוגיות שאם נטל שני לולבין הוסיף ועבר והוא שנטלן כאחד דומיא דתפילין, אבל אם לקח עמו מין אחר לדין דק"ל לולב א"צ אגד לא עבר משום בל תוסיף דהאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי כמוזכר בסנהדרין עכ"ד, הרי דב' גווני איכא בדינא דבל תוסיף במצות לולב חדא במוסיף מין חמישי דהוא בפנ"ע אינו ראוי לקיום המצוה ובזה הב"ת תלי בדין אגד, והשנית היכא דמוסיף מין דחזי לקיום המצוה דזה הוי בל תוסיף גם בלא אגד, ואשר לפי"ז מבואר היטב הא דבנותן ד' מתנות מבכור עובר על ב"ת מה"ת דכיון דכל מתנה חזי לקיום המצוה נחשב מוסיף בזה שנותן ד' מתנות, והא דמבואר בסנהדרין דבגוונא דהאי לחודיה קאי ליכא ב"ת היינו רק במוסיף מין חמישי דל"ח בפנ"ע לקיום המצוה.

בענין מקום עולה מקום שיריים

דף פ"א ע"א מקום עולה מקום שיריים, ובפרש"י כתב ז"ל דמקום תחלת מתן עולה כשר לשירי חטאת ויזרקם לקיר המזבח ומאליהם שותתין ליסוד ואין כאן שינוי מקום, והנראה מד' רש"י דלעולם קיום דין שפיכה הוא בהגעת הדם להיסוד עצמו והא דמהני נתינה בקיר הזקוף הוא משום דאח"כ שותת ויורד ליסוד, וכ"ה לשון התוס' בדף נ"ב עיי"ש, אכן בפ"י הראב"ד לתו"כ דבורא דחובה פ"ג כתב ז"ל ונראה לי דלמ"ד מקום עולה מקום שיריים היינו טעמא דיליף יסוד מזבח העולה דשיריים הפנימיים מיסוד מזבח העולה דנשיא מה התם אזקיפה דמזבח כדדרשינן הכא תן יסוד למזבחה של עולה דבעינן מזבח ויסוד אף כאן בעינן מזבח ויסוד, ומ"ד שירים צריכין איצטבא דריש ישפוך אל יסוד משמע שפיכתן על היסוד, ומבואר בד' הראב"ד דלמ"ד מקום עולה מקום שיריים הוא ילפותא דגם לשפיכת שירים בעינן קיר הזקוף דוקא, ואי"ז משום דהקיום של שפיכה הוא בזה דשותת אח"כ ליסוד. והנה בס' ח"י מרן רי"ז הלוי הל' מעה"ק כתב לבאר דינא דמקום עולה מקום שיריים ז"ל דהנתינה כמשפט עולה יש בו דין נתינה על היסוד, וזהו עיקר דין כנגד היסוד האמור בכל הקרבנות, וזהו יסוד דינא דמקום עולה מקום שיריים עכ"ד, ומבואר מדברי מרן זצ"ל דלמ"ד מקום עולה מקום שיריים בעצם הנתינה על קיר הזקוף מתקיים שפיכת שיריים, והוא מבואר עפ"י ד של הראב"ד דבהקיר הזקוף מתקיים הדין נתינה על היסוד.

דחל בהמיעוט חלות דין איסור שיש בהרוב וע"כ מצטרף להשלמת שיעור, וע"כ כתב דהפטור הוא מדין התראת ספק, אכן התוס' ס"ל דביטול ברוב מהני רק לבטל מהמיעוט את איסורו אבל אינו מועיל להחיל בהמיעוט האיסור שיש בהרוב וע"כ אינו מצטרף להשלים שיעור האיסור.

בענין מצות אין מבטלות זא"ז

דף ע"ט ע"א רש"י ד"ה הלל כורך פסח ומצה ומרור בבת אחת ולא אתי טעם מרור ומבטל ליה לטעם מצה, והנה נראה מרש"י דבדין ביטול טעם אתינן עלה וצ"ב הא במצה לא בעינן טעם כלל דהא בלע מצה יצא, ובהכרח דאירינן בדין ביטול של גוף המצה וצ"ב הא דכתב רש"י דהנדון לענין ביטול הטעם, ועוד צ"ב הא דנקט רש"י דהמרור מבטל המצה והא כל מין מבטל חבירו.

ונראה די"ל בביאור ד' רש"י עפ"מ דהקשו התוס' בדף ע"ח אהא דמבואר בפסחים דף קט"ו דמרור דרבנן מבטל מצה דאורייתא והא טעכ"ע, ות' התוס' דחוזק המרירות הוא דמבטל טעם מצה, ונראה בביאור הדברים דכיון דחוזק המרירות מבטל טעם המצה שוב ליכא בזה דין טעכ"ע וממילא הוי דינא דגוף המצה בטלה בהמרור, וי"ל דזהו גם דברי רש"י הכא דהוקשה לרש"י דהיאך מוכחנן מההיא דהלל דמצוות אין מבטלות זא"ז הא דלמא יוצא יד"ח מדין טעכ"ע ומאי ראיא מינה דאין איסורים מבטלין זא"ז בגוונא דליכא טעכ"ע, וע"ז הוא דכתב רש"י דהראיה מהא דלא אתי טעם מרור ומבטל טעם מצה ושוב לא שייך לדון ביה דינא דטעכ"ע, וא"כ מן הדין שיחול בו דין ביטול והיינו דמוכחנן דמצוות אין מבטלין זא"ז.

בענין איסור בל תוסיף בזריקה

דף פ' ע"א מתנ"י אמר ליה ר' יהושע הרי הוא עובר על בל תוסיף, והנה בסנהדרין דף פ"ח ע"ב איתא דלמ"ד לולב א"צ אגד גם אם מוסיף בנטילת הד' מינים מין חמישי אמרינן האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי, ובתוס' הקשו מהא דאיתא בסוכה דד' מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהם כך אין מוסיפין עליהם, ות' דהתם האיסור הוא מדרבנן, אכן התוס' בסוכה דף ל"א כתבו דבדאי איכא בל תוסיף גם למ"ד לולב א"צ אגד והא דאמרינן האי לחודיה קאי היינו לענין זה דל"א כל המוסיף גורע דההוספה אינו פוסל להמצוה, ויל"ע לפי ש' התוס' בסנהדרין דהיכא דאיכא להסברא דהאי לחודיה קאי אינו עובר בבל תוסיף כלל מאי קאמר הכא ר"י דאם נותן מתן ד' עובר בבל תוסיף, ומשמע דעובר בב"ת מה"ת והא כל זריקה לחודיה קאי

הלכות הרף

תורת הקדשים - מרן החפ"ז חיים

פרק שמיני

דף עא (ד' כסליו)

כָּל הַזְבָּחִים שֶׁנִּתְעַרְבּ בָּהֶן אַחַת מִחֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת או שׁוֹר הַנִּסְקָל, אֶפְלוּ אֶחָד בְּרִבּוּא, כָּלֵן יָמוּתוּ, לְפִי שֶׁבְּעֲלֵי חַיִּים חֲשׂוּבִין הֵן וְאֵינָם בְּטָלִין. נִתְעַרְבּ בָּהֶן אֶחָד מִהָאִסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ (כָּל הַגֵּי דְקִחְשִׁיב בְּמִשְׁנֵהוּ), יָרְעוּ כָּלֵם עַד שֶׁיִּפְלֵ בָּהֶן מוֹם, וְאַחַר כֵּן יִחַלְל אֹתָן עַל מְעוֹת וְיָבִיא בְּדַמֵּי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מֵאוֹתוֹ הַמִּין שֶׁל קִדְשִׁים שֶׁנִּתְעַרְבּ. נִתְעַרְבוּ בְּחֻלִּין תְּמִימִין, או אֶחָד בְּאֶחָד, או זָבַח אֶחָד בְּחֻלִּין הַרְבֵּה,

יִמְכְּרוּ כָּל הַחֻלִּין לְצַרְכֵי אוֹתוֹ מִין הַקֶּרְבָּן, וְנִמְצְאוּת כָּלֵן קִדְשִׁים שֶׁל מִין אֶחָד אֶלָּא שְׂאִין יְדוּעַ כָּל אֶחָד שֶׁל מִי הוּא, וְיִקְרִיב הַכֹּהֵן כָּלֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא.

וְכֵן קִדְשִׁים בְּקִדְשִׁים מִין בְּמִינוֹ, זֶה יִקְרַב לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא וְזֶה יִקְרַב לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא.

וּבִמְהֵרָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּקִרְבָּנוֹת נְשִׂים שְׂאִין בָּהֶן סְמִיכָה, אֲבָל קִרְבָּן אֲנָשִׁים, הוֹאִיל וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְסַמֵּךְ עַל רֹאשׁ קִרְבָּנוֹ, הֲרִי אֵלּוּ לֹא יִקְרְבוּ עַד שֶׁיִּתְּנוּ כָּל אֶחָד חֵלְקוֹ לַחֲבֵרוֹ, או עַד שֶׁיִּפְלֵ בָּהֶן מוֹם וְיִמְכְּרוּ וְיָבִיאוּ כָּל אֶחָד בְּדַמֵּי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מֵאוֹתוֹ הַמִּין.

נתערב מין בשאינו מינו, כגון עולה בשלמים, ירעו עד שיפלו בהן מום, ויחלל אותן על מעות, ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה, ויפסיד המותר מביתו.

נתערבו זבחים בבכור ומעשר בהמה, ירעו עד שישתאבו, ויביא מעות בדמי היפה ויאמר כל מקום שיש בזה הזבח והוא מחלל על המעות הללו. נמצא חלין מערב בבכור ומעשר בעלי מומין, ויאכלו מערבי כלן בתורת בכור ומעשר בעלי מומין - שלא ישחטו באיטליז, ולא ימכרו באיטליז, ולא ישקלו בליטרא.

דף עג (ו' כסליו)

אותן הקרבנות דאמרינן לעיל דלא יקרבו משום שנתערבו בהן אחד מאסורין לגבי מזבח [והוא הדין אם נתערב בהן אחד מאסורי הנאה], אפלו אם ירצו לכבשם ועל ידי זה יגודו ממקומם וינימא כל דפריש מרבא פריש, גם כן אסור, גזרה דלמא אתי למיסבי ממקומם חד חד כי לא נדי [ואפלו כשנדחה אחת ממקומה בלא כבישה, גם כן אסור מדרבנן לכמה פוסקים, ולא אמרינן כל דפריש מרבא פריש].

כל התערובות הנ"ל, אף דלכתחלה אסור להקריבן, מכל מקום בדיעבד אם הקריב כלן או על כל פנים שנים מהן - הרצה, דהא אין כאן אלא אחת פסולה והשאר כשרות הן. ומכל מקום נראה דאם הקריב שנים לא הרצה אלא באחת, ובשלישה הרצה בשנים.

דף עד (ז' כסליו)

טבעת של עכו"ם שנתערבה במאה טבעות ונפלה אחת מהן לים המלח - התרו כלן, דתלינן אסורא בההיא דנפול, אבל יזהר שלא ימכר הטבעת אלא שנים שנים. ויש אומרים דאין להקל אלא אם כן כשנפלו שנים לים המלח, ואז מתר להמכר אחר כך אפלו אחד אחד.

וכן חבית של תרומה שנתערבה במאה חביות של חלין ונפלה אחת מהן לים המלח - התרו כלן.

ותאנה של תרומה שנתערבה ואחר כך נפלה אחת מהן, יש דעות בפוסקים אי אמרינן דהתרו השאר על ידי זה או לא.

חבית של תרומה שנתערבה במאה חביות, ונפתחה אחת מהן, נתבטל ממנה חשיבותה ובטלה בהמאה, ועל כן נוטל ממנה כדי דמוע דהינו אחד ממאה ואחת שבה ושותה.

ואם נתערבה במאה וחמשים ונפתחו מאה מהן, נוטל מהן כדי דמוע ושותה, והשאר אסורין עד שיפתחו.

טבעת של עכו"ם שנתערבה במאה טבעות ואחר כך פרשו ארבעים מהן למקום אחר - אינן אוסרות, דהשתא הוו כולהו בכלל ספק ספקא ושירי. אבל אם פרשו ששים מהן למקום אחר - אוסרות, דמסתמא נשאר האסור ברב של ששים והוו השתא כתחלת נפילה.

דף עה (ח' כסליו)

אשם שנתערב בשלמים, אף על פי שאין מקריבין משניהן אלא האמורים והבשר נאכל, אף על פי כן אין מקריבין אותן, שממעט בזה זמן אכילת שלמים ויכול על ידי זה להביאם לבית הפסול. אלא ירעו עד שישתאבו, ויחלל אותן על מעות, ויביא בדמי היפה אשם ובדמי היפה שלמים, והמותר יפסיד מביתו.

אבל אם נתערבו חתיכות קדשי קדשים בקדשים קלים, והנאכלין ליום אחד בהנאכלין לשני ימים ולילה אחד, יאכלו כחמור שבהן, והואיל דלית תקנתא אחרת.

קרפן יחיד שנתערב בקרפן יחיד, וקרפן צבור שנתערב בקרפן צבור, וקרפן יחיד וקרפן צבור שנתערבו זה בזה - נותן ארבע מתנות מכל

אחד, ואם נתן מתנה אחת מכל אחד יצא. במה דברים אמורים, שנתערבו כוסות בכוסות, אבל אם בלל שני הדמים לתוך כוס אחד - נותן ארבע מתנות לכלן, ואם נתן מתנה אחת מכלן יצא.

דף עז (י' כסליו)

אברי חטאת שנתערבו באברי עולה, תעבר צורתה ויצאו לבית השרפה, דחטאת כיון שהקריבו ממנו כבר לאשים שוב אסור להעלות השירים על המזבח ואפלו לשם עצים.

שאור ודבש אסור להקטירן על המזבח לשם הקטרה, ואפלו על גבי הכבש אסור. אבל מתר להעלותן על המזבח לשם עצים.

נתערבו אברין תמימין באברי בעלי מומין, אפלו קרבו כל הראשין חוץ מאחד מהן - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה.

דם נתערב במים, אף על גב דהוה מים רבא, אם יש בו מראית דם - כשר לזריקה.

וכן זה אם המים נפלו לתוך מזרק הדם, אבל אם הדם נפל לתוך המים אמרינן ראשון ראשון בטל [ולא מהני אפלו אם נתרבה על הדם המים]. ואם נפל הדם בשפע רב עד שבוערו הראשון לבד היזה המראית דם נפר שנתהפך המים למראה דם - כשר.

נתערב הדם ביין, או בדם בהמה של חלין, או בדם חיה - רואין אותו כאלו היה מים.

דף עח (י"א כסליו)

נתערב בדם הפסולין או בדם התמצית, בכל גוני ישפך לאמה מדרבנן. ואם לא נמלך ונתן - כשר, אם יש בדם הכשר שיעור לעשות הכל מראית דם אפלו היה דם הפסולין והתמצית מים.

הפגול והנותר והטמא שבללן ואכלן, חיב על כל אחת ואחת, שאין אסורין מבטלין זה את זה.

דף עט (י"ב כסליו)

נתערב דם תמימים בדם בעלי מומין, בין דם בדם בין כוס בכוסות, אפלו קרבו כלם חוץ מאחד מהן - ישפך לאמה.

הנתנין למטה שנתערבו בנתנין למעלה - ישפך לאמה, וגם זה בין דם בדם בין כוסות בכוסות. ואם לא נמלך ונתן - כשר העליון ויחזור ויתן למטה. ואפלו אם נתערב בו רק השירים של חטאת בדמי עולה, גם כן ישפך לאמה.

דף פ (י"ג כסליו)

הנתנין במתנה אחת שנתערבו בנתנין מתנה אחת - ינתנו במתנה אחת. מתן ארבע במתן ארבע - ינתנו במתן ארבע. מתן ארבע במתן אחת - ינתנו במתן אחת. וגם זה כן בין שנתערב דם בדם בין כוס בכוסות ינתן מכל אחת רק מתנה אחת.

דף פא (י"ד כסליו)

הנתנין בפנים שנתערבו בנתנין בחוץ - ישפכו לאמה. ואם לא שאל ונתן בחוץ ויחזר ונתן בפנים, או שנתן בפנים ויחזר ונתן בחוץ - כשר, לבד מחטאת שאם נתן בפנים ויחזר ונתן בחוץ פסול חטאת החיצונית. השירים צריכין לשפך על גבי היסוד ממש למטה העשוי כאצטבא, ולא יזרקם לקיר הזקוף כמשפט עולה.

דף פב (ט"ו כסליו)

כל חטאת שהכניס דמה בפנים - פסול, בין חטאת צבור בין חטאת

יחיד, בין חטאת נקבה בין חטאת זכר כגון שעיר נשיא. חטאת שקבל דמה בשתי כוסות, יצא אֶחָד מֵהֶם חוץ לַעֲזָרָה - הַפְּנִימִי כִשֵּׁר, וְנִכְנַס אֶחָד מֵהֶם לַהֵיכָל - נִפְסָל אֶף הַחִיצוֹן. וְכִנְס לַהֵיכָל לְכַפֵּר, אִם בְּמִזֵּיד - פְּסוּל אֶף בְּשֵׁלֵא כִפֵּר, וְאִם בְּשׂוּגָג - כִּשֵּׁר כָּל זְמַן שֵׁלֵא כִפֵּר. וְיֵשׁ אֲמָרִים דְּאֶפְלוּ בְּמִזֵּיד אֵינּוּ פְּסוּל עַד שְׂיִכְפֵּר, וּבְשׂוּגָג אֵינּוּ נִפְסָל אֶפְלוּ כִשְׂפָפֵר. כָּל זֶה לְעִנְיַן דְּמַחְטָא, אֲבָל בְּשָׂרוֹ שֶׁנִּכְנַס לְפָנִים אֶפְלוּ קִדְּם זְרִיקָתוֹ וְאֶפְלוּ הַכְּנִיס כְּלוּ לְשֵׁם - כִּשֵּׁר. [וְכָל שֶׁכֵּן לְאַחַר זְרִיקָה, דְּאֶפְלוּ לְכַתְּחִלָּה מִתָּר בְּשַׁעַת הַדְּחָק לְהַכְנִיסוֹ לְאֵלֵל שֵׁם כִּשְׂהִקִּיפוּ עִפּוֹ"ם הַעֲזָרָה וְכִדְלַעִיל בְּפָרָק קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים]. וְאִם הַבְּשָׂר יִצָּא חוּץ לְמַחְצִיתוֹ [כְּגוֹן בְּשָׂר קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים חוּץ לַעֲזָרָה אוֹ קִדְּשִׁים קְלִים חוּץ לְעִיר] - נֶאֱסָר. אִם הַכְּנִיס הָדָם לַהֵיכָל דֶּרֶךְ גִּגִּין וְעֲלִיּוֹת אוֹ דֶּרֶךְ חֲלוּנוֹת, לֹא נִפְסָל הָדָם וְיָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ, דְּבַעֲיֵנָּה דְּוָקָא דֶּרֶךְ הַבָּאָה. אִם תַּחֲלַת הַבָּאָתוֹ לַהֵיכָל הָיָה עַל מְנַת לְהַכְנִיסוֹ לְפָנֵי וּלְפָנִים, לֹא

מִיִּפְסָל עַד דְּמָטִי לְשֵׁם, וְעַל כֵּן אִם הִחֲזִירוּ מֵהֵיכָל לְחוּץ כִּשֵּׁר. כִּשֵּׁם שֶׁנִּפְסָל בְּחֲטָאָת אִם הַכְּנִיס דָּמוֹ לְפָנִים, כֵּן בְּפָר הָעֵלָם דְּבָר שֶׁל צְבוּר וְשִׁעִיר עִפּוֹ"ם שֶׁהִזְאָתוֹ בְּהֵיכָל וְהוּא הַכְּנִיסָן לְפָנֵי וּלְפָנִים, פּוֹסֵל. וְכֵן בְּפָר וְשִׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁהִזָּה מִדָּמָן עַל הַבָּדִים כְּהִלְכָתוֹ וְהוֹצִיאָן לַהֵיכָל לְהַזֹּת עַל הַפְּרָכָת כְּמִשְׁפָּטוֹן וְחֹזֵר וְהַכְּנִיסָן לְפָנֵי וּלְפָנִים - נִפְסָלוּ, אֶף עַל גַּב דְּמַתְּחִלָּה הָיָה מְקוּמָן שֵׁם, דְּכִיּוֹן דְּכָבֵר הוֹצִיאָן מִשֵּׁם שׁוּב אֵין כָּאֵין מְקוּמָן וּפְסוּל. וְאִם הִזָּה מִדָּמָן עַל הַפְּרָכָת, וְהוֹצִיאָו לְמִזְבֵּחַ כְּדִי לְהַזֹּת גַּם עָלָיו שִׁבַע הַזָּאוֹת שֶׁעַל גּוֹ וְעַל אַרְבַּע קַרְנוֹתָיו וְעָמַד עַל מְקוּמוֹ הָרְאוּ לוֹ דְּהֵינּוּ בֵּין הַמִּזְבֵּחַ וְלִפְתָּח [כְּדִכְתִּיב וַיִּצָּא אֶל הַמִּזְבֵּחַ דְּהֵינּוּ שִׁינְפוֹק מִשָּׁם], וְלֹא הִזָּה עָלָיו, וְהַכְּנִיסוֹ לְפָנִים מִן הַמִּזְבֵּחַ - אֶפְשָׂר גַּם כֵּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִפְסָל הָדָם וְשׁוּב אֵינּוּ יָכוֹל לְהַזֹּת עַל הַמִּזְבֵּחַ הַזָּאוֹתָיו, דְּכִיּוֹן שֶׁכָּבֵר יִצָּא פְּעַם אַחַת שׁוּב אֵינּוּ רְשָׁאי לְחֹזֵר וּלְהַכְנִיס.

פניני הדרף

הרה"ג אהרן פוטולסקי שליט"א

דנה הגמ' איך שייך שתתערב כשירה בבהמות אחרות, שיש בזה היכר, וג' אמוראים הביאו ג' אופנים של טריפה שאין בה הכר שעל אחד חולקים ב' האחרים. ב. העיר המלא הרועים שיש עוד ה"ת של טריפה שאין לה היכר, בבן פקועה שבא על בהמה והולידה שאותו הולד אין לו תקנה (ש"ע י"ד י"ג ד') כיון שהוא כמחצה שחוט וכאילו שחוט בו סימן אחד, כמבואר בחולין ס"ט. ודין ולד זה כדין טריפה כמו שכתבו הש"ך (י"ד י"ד י"א) והט"ז (שם סק"ו), שאם הולד נקיבה חלבה אסור בשתייה כדין חלב טריפה. ממילא שייך להעמיד את טריפה דמצ ג. אך שיטת הב"ח (י"ד י"ד ד"ה עובר שהוציא ידו) שגדר איסור ולד זה שכאילו שחוט בו סימן אחד משום שכששוחט את הסימן השני נמצא שיש שהיה בשחיטתו ואינה מתירת, וגדרו שאי אפשר בפועל להתירו בשחיטה אבל אין לו דין טריפה ולכן חלבו מותר בשתייה. ד. הנה להב"ח ודאי שאי אפשר לפרש כן במשנה משום שאע"פ שאינו בשחיטה, מ"מ אינו כלול בשם טריפה וכל הערת המלא הרועים היא ליתר האחרונים. אך יש לדון בזה עוד שלשיטת הב"ח שאפשר יש לתערובת זו תקנה. דהנה בגמ' מבואר שאי אפשר להוציא בהמה מהתערובת משום כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ואי אפשר לגרום להם להיות ניידים ואז להפריש משום גזירה דרבנן אטו קבוע. יש לדון בולד זה שאין לו תקנה, שלדברי הב"ח עדיין לא נאסר, שהרי מדובר להפריש מהרוב בשעה שהבהמות מחיים, אלא יש כאן מציאות שאין לו ה"ת להתירו בשחיטה כי היא תיפסל בשהיה, צ"ע אם שייך להגדיר עניין כזה שעדיין לא נאסר כקבוע שדינו כמחצה על מחצה. ואולי אדרבה כלל לא שייך ביטול ואזלינן בעניין כזה שהוא כעין היתר בהיתר. ואשמח אם יאירו עיני גם בעניין זה.

דרף פ' ע"ב

דם התערובת לרבנן אם מהני מדין שלא במקומו

א. לשיטת חכמים, כשנתערבו דמים העליונים בתחתונים, ישפך לאמה ואם לא נמלך ונתן כשר. עוד מבואר שאם נתן למעלה יחזור

ויתן למטה ואלו ואלו עלו לו. הקשה התוס' (לעיל כ"ו ב' ד"ה ואי שלא במקומו) למה חוזר ונותן למטה שתועיל הנתינה מדין שלא במקומו כמקומו דמי, וכנראה שכוונתו גם להקשות שיפסל הבשר מהקרבה ואכילה ולא יועיל לחזור ולתת במקומו, כמו שמבואר בסוגיא שם. התוס' לא תירצו ואולי חסר שם סוף הדיבור כמו שנראה קצת מהגהת הש"מ (כעין זה מצינו גם בתוס' בריש איזהו נשך שתי' הגר"ח בסטנסיל משום שחסר סופו). ב. האור שמח (פ"ב מפסה"מ ה"ב) כתב שלרבנן שאסור לתת דם תערובת זה ל"ש להכשירו מדין שלא במקומו, ד"שלא במקומו כמקומו דמי" נאמר רק כשיכול לתת במקומו לכתחילה, אבל במקום שלכתחילה אין לתת שלא במקומו אף שאם נתן בדיעבד מהני, אין נתינה שלא במקומו מועילה כלום. שגדר הכשרת שלא במקומו הוא כעין כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, וזה מבואר שגם במקום שמספק לכתחילה לא יתן מעכבת הבילה (והוכיח מביכורים בב"ב פ"א ע"ש). ג. אך לכאורה מדברי הגר"ח והגר"ז מוכח שסברו לא כן, שהגר"ח הקשה איך נתנו מתן דמים לפני ולפנים ביוה"כ בנב וגבעון שלא היה ארון, וכן בבית שני למ"ד קדושה ראשונה לא קדשה לעת"ל וכיון אין ארון ל"ש לקדש המקום בקדושת מקום הארון, ותירץ שהועיל מדין שלא במקומו. ד. הנה כשאין הארון במקומו לא שייך לקיים בו את דין ההזאות, שלא היה מועיל ללכת ולהזות לפני הארון שהיה בגבעה בקריית יערים, שאין המקום כלל חשוב כמקדש ומקום עבודה ומ"מ מכשירים שלא במקומו. (דברי הגר"ח הובאו בחי' הגר"ז זבחים מ' א' ועיי"ש עוד בדברי הגר"ז עצמו גבי מזבח שלא נתחנן בקטורת, הגר"ח סטנסיל יומא נ"ב ב', שיעורי רבינו יחיאל מיכל שבועות אות צ'. ובכל זה ע"ע בתו"ט משנה י"א ובתפא"ר בועז אות ג').

דף עא

פדיון קרבנות

ממון של הקדש אפסר לפדותו, ובכך הוא יוצא לחלין והקדשה עוברת לדמים. אך זה דוקא בדברים שאינם ראויים לקרבן, וכגון בהמה טמאה או מטלטלין. אבל בהמה טהורה תמימה שהקדישה לקרבן, הרי היא קדושה בקדשת הגוף ואין לה פדיון. כלומר, אין הקדשה פוקעת ממנה ועוברת לדמים.

זאת, כל עוד הבהמה תמימה, אבל אם נפל בה מום, אז אפסר לפדותה וקדשתה תעבר לדמים.

ועל כן באפן שאי אפסר להקריב את הבהמה, למשל שהתערבבו בהמות פסולות להקרבה עם בהמות העומדות להקרבה, חוזרות הבהמות למרעה, וכאשר יפל בהן מום, יפדו.

דף עב

בטול ברב

מן התורה כל דבר בטל ברב. כגון חתיכת בשר האסורה באסור נבלה שהתערבה בשתי חתיכות של בשר מתר, כל התערבת מתרת באכילה. אלא שחכמים גזרו ש'דבר חשוב' אינו מתבטל ברב. ויש כמה סוגים של 'דבר חשוב'. כגון, דבר שנמכר מחמת חשיבותו במנן ולא באמד. או חתיכה הראויה להתפכד לפני אורחים, ועוד [ויש בדבר הרבה פרטים ושיטות].

בסגיא הובאה מחלקת האם 'דבר שבמנן' נחשב רק באפן שכלם מוכרים אותו במנן, או אף אם חלק בני אדם מוכרים אותו במנן הוא כבר נחשב לדבר חשוב שלא בטל.

דף עג

'בטול ברב', 'הלך אחר הרב', 'כל דפריש ויכל קבוע'

בנוסף לדין 'בטול ברב' [והינו חתיכת אסור שהתערבה בשתי חתיכות הטר], יש דין נוסף הנקרא 'הלך אחר הרב'. והינו שאם יש ספק על דבר מסים [שאיננו מערב] אם הוא אסור או מתר, קובעים את דינו לפי הרב.

דגמא: כשיש לפני חלב, ואיננו יודע אם הוא נחלב מפרה כשרה או טרפה [חלב של טרפה אסור בשתייה], אזי כיון שרוב הפרות אינן טרפות, החלב מתר בשתייה. דגמא נוספת: בשר שנמצא ברחובה של עיר, ואיננו יודע אם הוא הגיע מהחנויות הכשרות שבבעיר או מהטרפות, אזי אם רב החנויות כשרות, הולכים אחר הרב וקובעים שהבשר הגיע מן הכשרות.

אלא שבדין זה אמרה התורה שני כללים. א. כל דפריש מרבא פריש. ב. כל קבוע כמחצה על מחצה דמי. ונבאר:

המקרה הנזכר כשיש לפנינו רב חנויות מוכרות בשר כשר ואחת מוכרת בשר טרף, ונמצא בשר משלך מחוץ לחנויות, ואין אנו יודעים מהיכן פרש בשר זה, בזה נאמר הכלל 'כל דפריש מרבא פריש'. והינו כיון שהספק נוצר כשהבשר כבר מחוץ לחנות, אנו תולים שהוא פרש ויצא מהרב, והרי הוא כשר.

לעמת זאת, אם לא נמצא הבשר מחוץ לחנות, אלא האדם קנה והוציא את הבשר מהחנות, אך אינו זוכר מאיזו חנות קנה, בזה נתחדש הכלל 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי'. כלומר, כיון שצורת הספק היא לא 'מה דינו של בשר זה' אלא 'לאיזה חנות נכנס הקונה', והינו שהספק הוא על מקום קביעות האסור, בזה חדשה התורה שאין הולכים אחר הרב, אלא האסור וההתר נחשבים לחצי - חצי.

מן התורה כלל זה אינו אמור אלא באפן שאין 'בטול ברב', וכמקרה הנ"ל שהחנויות האסורות נפרות במקומן, וכל הספק על בשר שעתה הוא מחוץ לחנות. אבל באפן שאין האסור נפר אלא מערב, בזה מן התורה האסור בטל ברב [וכגון בשר אסור שמערב ברב בשר הטר].

מכל מקום התחדש בסגיא שבמקרה של תערבת מעוט אסור ברב הטר, ומשום סבה מסוימת גזרו חכמים שלא יתבטל האסור ברב [כגון בהמה האסורה בהקרבה שהתערבה בקרבנות], אם יבוא אדם ויטל מן התערבת, אזי כיון שהספק במקרה זה 'במקום קביעות הספק', יאמר בזה הכלל 'כל קבוע כמחצה על מחצה'.

אך אם פרשה חתיכה [או בהמה] מעצמה מתוך התערבת, ועתה היא עומדת בפני עצמה, בזה נאמר הכלל 'כל דפריש מרבא פריש', והינו שאנו תולים שהדבר הפורש - פרש מהרב. וכיון שהרב הוא הטר, החתיכה מתרת [אלא שלעתיים גזרו חכמים שלא לסמוך על רב זה, כמבאר בסגיא].

דף עד

תערבת אסור שנחסר ממנה

כיון שזמן התורה מעוט בטל ברב בכל אפן, ורק חכמים גזרו שדברים חשובים אין בטלים [כדבר שבמנין וכיוצא בזה], אזי הקלו חכמים באפנים מסוימים, שאם יצא חלק מן התערבת, אנו תולים שהאסור הוא זה שיצא מן התערבת ונשאר לפנינו רק ההתר. ויש בדבר פרטים שונים וחלקם התבארו בסגיא.

וכן נפסקה ההלכה בשלחן ערוך: אם נאכלה חתיכה אחת מהתערבת בשוגג, או שנפלה מעצמה לים ואבדה מן העולם, התר כל מה שנשאר מהתערבת. אלא שכל ההתר הוא רק לאכל מהנשאר שתיים שתיים ביחד, שאז בודאי אוכל גם התר, אבל אסור לאכל מהנשאר אחת אחת. והרמ"א הוסיף עוד שתי חמרות: שאדם אחד לא יאכל את כל הנשאר, אלא יחלקו את הנשאר בין כמה אנשים. וגם שכל אלו האנשים לא יאכלו כלם בבת אחת.

דף עה

סמיכה

כשאדם מביא קרבן בהמה, צותה התורה שבסמוך לשחיטת הקרבן, יסמוך בעל הקרבן עליו. מצוה זו נוהגת בכל הקרבנות חוץ מבכור מעשר ופסח.

בקרבת צבור בדרך כלל אין מצות סמיכה. ורק כהן גדול ביום הכפורים סומך על השעיר המשתלח [הוא סומך פעמים גם על פר החטאת הקרב ביום הכפורים, אלא שחטאת זו היא חטאת יחיד שלו], וכן יש מצות סמיכה בפר העלם דבר של צבור. ויש תנא הסבור שיש סמיכה גם בשעיר החטאת הבא כשהיתה הוראת בית דין להתיר עבודה זרה, ואין הלכה כן.

סמיכה נעשית בכל כחו בשתי ידיו על ראש הבהמה.

בשעת הסמיכה מתונה הסומך על העון שעבורו הוא מביא את הקרבן. והרמב"ם כתב שבשעת סמיכה על שלמים, אומר הסומך דברי שבח לקדוש ברוך הוא.

דף עו

צורת מכירת פסולי המקדשין

קרבת שפיל בהם מום, עדין נשארת בהם קדשה עד שיפדו אותם. ועל כן מוכרים אותם, ובכך הם יוצאים לחלין, והכסף שמקבלים תמורתם נכנס תחתם ונעשה קדוש, וקונים בו קרבן אחר.

ומכיון שהתמורה מיעדת לקרבן, אזי התירו חכמים לשחט ולמכר את הבהמה בשוק של טבחים, ששם יש הרבה קונים וממילא יקנו את הבשר ביקר. וכן מתר למכר את הבשר במשקל מדיק ולא רק באמד, משום שבכך מרויחים על הבשר יותר כסף. ואף שיש בדבר קצת זלוזל בבשר שהיה קדש, בכך שהוא נמכר כבשר חלין, מכל מקום כיון שיש מקד רוח להקדש, שהרי מהכסף קונים קרבן אחר, מתר הדבר.

לעמית זאת, בהמת בכור או מעשר שנפיל בה מום, כיון שהיא נאכלת כה לכהן או לבעלים ואינה צריכה פדיון, אזי אין הכסף נתפס בקדשה, ואין רוח להקדש ממכירתה. ועל כן אין מזלזלים בה, ואין מוכרים אותה בשוק הטבחים ואין שוקלים אותה כשאר בשר חלין.

דף עז

עבור צורה

בשר קדשים שאי אפשר להקריבו או לאכלו, צריך לשרפו. אלא שיש חלוק בדבר מתי אפשר לשרפו.

אם אי אפשר להקריבו מחמת פסול שנעשה בגופו, ולמשל שחל בו פסול יוצא [וכגון בשר קדשי קדשים שיצא מחוץ לעזרה], שורפים אותו מיד.

אבל אם אין פסולו בגופו, וכגון המקרה המובא בסגיא, שאמורים העומדים להקריבה התערבו בבשר שאינו עומד להקריבה, אזי אסור לשרפם כן, אלא הם טעונים 'עבור צורה'. כלומר צריך להשהותם כל אותו היום וכל הלילה, שאז יחול בהם אסור נותר, ורק אז יהיה אפשר לשרפם.

יש לציין שדנו הראשונים אם מתר לשרף לאחר שעבר הלילה, גם אם לא חל פסול נותר. ויש אף ראשונים שכתבו שהסבה שצריך להמתין עד למחרת בבקר, משום שאין לשרף קדשים בבזיון, ואחר שעבר הלילה כבר 'עבר צורת מראית הבשר', ועל כן אין זו שרפה בבזיון.

דף עח

דחוי במצוות

למדנו שיש דחוי בקדשים. כלומר, דבר קדשים שנפסל מהקרבה, גם כאשר בטלה סבת הפסול, 'נדחה' הדבר מהקרבה ואינו חוזר לכשרותו [ויש בדבר פרכים ושיטות שונות].

בסגיא הובא שדם שנתערב בתוך מים, ובתחלה לא היה לתערבת 'מראה דם', נפסל דם זה לזריקה. ולכן גם אחר כך שנוסף עוד דם לתערבת וחזר מראית הדם, כבר נדחה הדם מהקרבה ואינו חוזר ונעשה כשר.

אך כל דין זה של 'דחוי', הוא רק לענין קדשים'. אבל לגבי 'מצוות' אין דין 'דחוי'. ולכן אם דם חיה או עוף חליו שנשחטו התערב במים, גם אם בתחלה לא היה לתערבת מראה דם, ואחר כך התרבה הדם וחזר מראה הדם, יש בדם זה מצות 'כסוי הדם'. ועל אף שבתחלה נדחה הדם ממצות כסוי הדם, לאחר שחזר מראה הדם, שבה מצות כסוי הדם.

דף עט

תערבת דמים

אם נתערב דם העומד לזריקה, בדם שאינו עומד לזריקה, יש בדבר כמה חלוקי דינים:

אם נתערב בדם שאין בו פסול [כגון דם בהמת חליו], אומדים אלו היה הדם האחר מים ולא דם, האם היה נפר הדם הכשר בהם, ואם אכן היה נפר הדם, אזי התערבת כשרה לזריקה.

אך אם נתערב בדם הפסול לזריקה [כגון דם של בהמה שנשחטה חוץ לזמנה], אזי גם במקרה שהדם הכשר לא בטל בתערבת, לא זורקים את הדם. משום שחכמים חששו שיבואו לזרק את הדם גם באופן שהדם הכשר בטל בתערבת.

אך מפיון שאין זו אלא גזרה מדרבנן, אם בדיעבד עבר וזרק את הדם המערב, והיה מספיק דם כך שאינו בטל בתערבת, הקרבן כשר.

דף פ

בילה

כאשר שני דברים שדיניהם שונים מתערבים זה בזה, יש נדון האם 'יש בילה' או 'אין בילה'.

באור הדבר: האם אנו דנים לומר, שהדברים התערבו זה בזה עד כדי שבכל טפה וטפה מן התערבת יש גם ממין זה וגם ממין זה. או שמא אין זה כן, אלא לעולם צריך לחשוש שבכל טפה וטפה יש רק ממין זה או ממין זה.

נפקא מינה מנדון זה, למשל, אם התערבו דמים שמקומם למעלה במזבח, בדמים שמקומם למטה במזבח. אזי אם יזה חלק מן הדמים למעלה, אם 'אין בילה' יש לחוש שכל מה שהזה שם, היה מן הדמים של למטה. אבל אם 'יש בילה', אז ברור שנתן למעלה גם מן הדמים שדינם להנתן שם.

גם אם נאמר ש'יש בילה' ואכן בכל טפה וטפה יש משני המינים, עדין יש לדון אם דנים לומר שהתערב הכל בשוה, או שמא תולים רק זאת שיש בכל טפה משני המינים אבל אינם מערבים שוה בשוה.

נפקא מינה מנדון זה הוא: אם התערב יין מעשר ביין שאינו מעשר. אם דנים שאכן התערב הכל בשוה, אפשר להפריש מתוכו תרומות ומעשרות לפי חשבון הטבל. אבל אם יש לחוש שאין התערבת שוה, אזי אי אפשר להפריש מתוכו תרומות ומעשרות, כי יש לחוש שלא יקח די מן הטבל אלא יקח יותר מן החלק המעשר כבר.

דף פא

דין התמורות

כתוב בתורה שאם אדם המיר (החליף), והינו שאמר זו תמורת זו [בהמת חליו בהמת קדש], שני הבהמות קדושות. אלא שיש בדבר חלוקי דינים בין הקרבנות השונים.

תמורת עולה או שלמים, קרבה כדין הקרבן המקורי.

תמורת תודה, אמנם קרבה כתודה, אך אין מביאים עמה לחמי תודה.

תמורת אשם, תרעה עד שיפל בה מום ויפלו דמיה לעולת קיץ המזבח.

תמורת הפסח, קרבה שלמים.

תמורת בכור או מעשר, אינה קרבה. אלא תרעה עד שיפיל בה מום ותאכל. ותמורת חטאת, אינה קרבה, אלא דינה למות.

דרף פב

מחשבת חוץ למקומו בהיכל

למדנו שאם חושב העובד בשעת עבודות הקרבן לזרק את דמו מחוץ למקום הראוי לו, נפסל הקרבן. והאוכל מבשרו עובר בלאו ולוקה. בסגיא דנו באפן שחשב לזרק דם קרבנות שדינם להנתן בחוץ על המזבח שינתנו בפנים - בהיכל, והרי אם באמת ינתנו בפנים יפסל הקרבן, אזי האם גם מחשבה לעשות כך תפסל את הקרבן.

ואמרו שאין זה כך, כי מחשבת שנוי המקום פוסלת רק באפן שחשב לתת את הדם במקום 'משלש בדם בבשר ובאמורים'.

ופרש רש"י שפונת הגמרא שאין חל פסול אלא אם חשב לתת במקום שראוי באפן כלשהו לשלשת חלקי הקרבן. ועל פן אם חשב לתן מחוץ לעזרה, הקרבן נפסל. שהרי בזמן התר הבמות, היה המקום ראוי לזריקת דם והקטרת אמורים ולאכילת בשר. לעמת זאת, ההיכל אינו ראוי להקטרת אמורין ולאכילת בשר, ועל פן מחשבה לזרק שם דם, אינה פוסלת. [ויש פרושים נוספים בראשונים מה הפונה 'מקום משלש'].

דרף פג

טמאת מתעסקין

כל החטאות שדין דמן להנתן בקדש הקדשים או בהיכל, בשרן לא נאכל, אלא צריך לשרפו חוץ לשלש מחנות.

וחדשה התורה שכל המתעסק בשרפת הבשר, נטמא. ולא רק הוא טמא, אלא כל בגד או כלי שיגע בו בעת שמתעסק עם בשר החטאות, נטמא עמו. אך משפרש מהעסוק בבשר החטאת, כבר אינו מטמא כלים או בגדים שיגע בהם, וכדין שאר וליד הטמאה שאינו מטמא כלים ובגדים.

טמאה כעין זו נקראת בלשון הגמרא 'מטמא בגדים'.

הרה"ג רבי אלעזר אנגל שליט"א, כולל מורשה ודעת - אחיסמך

דרף עז עמוד א בענין כוונה לשם עצים

א] ורואה אני את בשר החטאת כאילו הם עצים. וצ"ע אטו אפשר להעלות כל מה שרוצה לשם עצים הרי בעי' עצים ממש א"כ מה"ת שיוכל וע"כ שיש בו ריבוי מיוחד ולא כל דבר אפשר לשם עצים, הרי עצים המכוון לשם הקרבה ולא לשם קרבן עצים ובגמ' חזי' עוד מקומות שמקריב לשם עצים אולם כ"ז בדבר הראוי להיות עצים אבל כל מידי שלא ראוי כלל לעצים מה"ת שיוכל להעלותו וצ"ע.

ב] ועוד צ"ב הרי לשים עצים על המזבח כיון שאינו מעשה הקטרה א"כ אי"צ כוונה חיובית לשם עצים אלא רק לשומו שלא לשם הקטרה א"כ ה"ה הכי אי"צ דווקא שיתכוון לשם עצים אלא שיתכוון שלא לשם קרבן פסול כיון שאסור להעלות על המזבח בלא"ה, ובאמת שכ"ה לשון הגמ' שמעלה אני וכו' משמע שאי"צ לכיון ממש כך אלא אפי' אינו מכיון אנו מחשיבים אותו לשם עצים.

ג] ומעתה אפשר להציע שכל הדין לאסוקי לשם עצים אין המכוון

שמתכוין לשם עצים שהרי הוכחנו שאי"צ כונה חיובית לשם עצים וכלשון רש"י בד"ה ורואה אני שכ' שלא לשם הקטרה קמכוין ותו הרי בעי' למצות עצים ממש ולא סתם חפצים שאינן עצים אלא עיקר כוונת הגמ' שכל איסור ההקטרה הוא משום הכוונה למצות הקטרה ולכן בהקטרה אסורה הוא עובר בבל תקטירו אבל אם אינו מכיון לשם הקטרה אינו עובר כלל (וצ"ע מדוע לא תלוי בדין של מצוות צריכות כוונה) ולכן ודאי שאינו מקיים בזה מצות עצים על המזבח רק ראיית הגמ' שמצינו שיש דברים הנקטרים על המזבח שלא לשם הקטרה ואין בהם איסור להקטיר סתם.

ד] והנה ברגמ"ה במנחות כ' שיש איסור לא תקטירו בהעלאה גרידא? (והגרי"ז תמה שם הרי בעי' דווקא בהקטרה ולא בהעלאה) וי"ל שגם לדבריו אם מעלה את הדבש שלא לשם הקטרה אינו מקדש כיון שמצינו שכל האיסור הוא רק באופן של הקטרה אבל אם אינו מכיון לשם הקטרה מותר [ומעתה אפשר לדון שגם לא יחול דין קידוש של מזבח מקדש כשמעלה על המזבח קדשים פסולים ולא מתכוין לשם הקטרה ואם עלו ירדו וצ"ע]

מה שאין כן בזריעה, שלא ידוע על המקום הזה, שהוא נחל איתן, ולפי זה מתורצת הקושיא מדוע לא חוששים ל"אחמד בן שרה", כיוון שהוא אינו ניכר במקומו, אולם על הקושיא מהחטופים אין זה מתרץ, שהלא במקומם של החטופים יודעים שהם יהודים, אלא שאנחנו לא יודעים, ויש לומר עוד על הקושיא מדוע אין חוששים שיש ערבים שהם יהודים על פי הלכה, על פי דברי המהרי"ט אלגזי בכרות פ"ח אות ס"ה] שאדם שנולד מאבא גוי ואמא יהודיה הוא גוי, וכל מה שביהדות הולכים אחרי האמא, היינו דווקא בדרך זנות, ולא כשחיים כמשפחה, וכן כתב המהרש"ל בחכמת שלמה יבמות טז,א] ובשנת תש"ל עלתה שאלה כזו למעשה בבית הדין הרבני בחיפה בהרכב הדיינים, הגר"י פינק, הגר"י קניאל, והגר"ש ילוז צ"ל, ופסקו כדברי המהרי"ט אלגזי, והצריכו גיור במקרה כזה, [ראה את פסק הדין באורך בספר אשר לשלמה אה"ע סי' ה', פסק שמשטרע על עשרות עמודים], אולם תיק זה עלה לערעור בבית הדין הגדול בהרכב הדיינים הגר"ש אלישיב, הגר"ב זולטי, והגר"א גולדשמיט צ"ל, וכתוב שורות קצרות שראו את דברי ביה"ד האזורי, אולם דברי המהרי"ט אלגזי לא נפסקו להלכה, ועכ"פ לפי דברי המהרי"ט אלגזי אתי שפיר, כיוון שאותו "אחמד בן שרה" אינו יהודי, ויש לדון באופן אחר ליישב את שתי הקושיות באופן אחר, וזה בהקדם דברי החינוך [מצוה תכ"ה] שכתב שמצוה להרוג את ז' עממין, אם יכול להרוג בלי להסתכן, אולם במנחת חינוך כתב שכיון שיש דין מלחמה הוא מחויב להסתכן עבור זה, ועכ"פ רואים שבדין מלחמה אדם מחויב להסתכן כי כך היא דרכה של מלחמה שיש אנשים שנהרגים, [על חידושי מרן רי"ז הלוי על התורה הפטרת פרשת בשלח] ומעתה יש לומר שהנה מצינו ביעקב אבינו ששם את ילדי השפחות ראשונים במפגש עם עשוי, וזה משום שאם יהרוג מחנה אחד, ישאר המחנה הנשאר לפליטה, וראיתי ששאלו את הגר"ח קניבסקי צ"ל איך היה מותר ליעקב לסכן את בני השפחות, ותירץ הגר"ח שהלא יש מישהו שחייב להיות ראשון ולהסתכן יותר, אז מותר ליעקב לבחור מי יהיה ראשון, וממילא יש לומר אף בענייננו שהלא כעת יש מלחמה מול אויבי ישראל, ובמלחמה מתים אנשים, וממילא החטופים נחשבים כחלק מהלוחמים, שבאופן טבעי יכול להיות שימות מהם, ואינו דומה לדברי המשנה בתרומות [פ"ח מ"ב] לגבי עיר שאומרים להם תביאו לנו שניים או שימותו כולם, שהדין הוא שימותו כולם ואל ימסרו שניים, ולכאן אף כאן נחשב כך, שמוסרים שניים [ואין לדחות על פי דברי החזון איש יו"ד סי' ס"ט סק"א שבדרך הצלה שרי, כיוון שהכא אינו דרך הצלה, שהלא באופן ישיר יכול להיות שימותו יהודים בהפגזות, ואינו דומה למקרה עליו דיבר החזון איש שאדם מטה חץ, ובאופן ישיר עושה הצלה, ורק באופן עקיף עושה הריגה], אולם יש שביארו את המשנה שלא מדובר בשעת מלחמה, אלא בענייני ממון, ויש להרחיב עוד בעניינים חמורים אלו, ולא באתי אלא לעורר את לב המעיין

מקינן [ספר הכריתות ס"ר] שהוא מותר, וי"א שהוא אסור מדאורייתא, ויש בזה כמה נפק"מ למעשה א' הנה בימי בין הזמנים מצוי שבני תורה יוצאים לטייל בשדות ובכרמים, ואחת האטרקציות היא רכיבת חמורים, ויש לדון באדם שמגיע לקיבוץ חילוני, שההסתברות היא שהם לא עשו שותפות עם גוי לפטור מבכורה, וכן לא קיימו מצוות פדיון פטר חמור, האם מותר לרכב על חמור, דשמה הוא בכור, ויש איסור דאורייתא לרכב על חמור בכור, כמב' ברמב"ם [פ"ב מהל' ביכורים ה"ד] ואמנם רוב החמורים אינם בכורים, אולם לכאן הוי קבוע, באופן שמגיע לרכב בחווה של החמור, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ויל"ד בשאלה זו בכמה אופנים.

ואין להתיר משום דהוי קבוע שאינו ניכר, שלדעת הר"ש מקינן [ספר הכריתות ס"ר] ככה"ג ליכא דין קבוע, ובזה תירץ את הקושיא איך מותר לזרוע בכל מקום באר"י דשמה הוי נחל איתן, שערפו בו את העגלה, ואסור לזרוע בו, שהלא הדבר ניכר, והבעלים בד"כ יודעים האם הוא בכור, וכ"כ בפרי מגדים [יו"ד סי' ק"י שפתי דעת סק"ד] שכל שיש אדם אחד בעולם שידוע את הכרעת הספק, כבר חשיב קבוע ניכר, וכתב ע"ד הגמ' בנזיר [יב,א] שאדם ששלח שליח לקדש לו אישה, ולא יודע את מי השליח קידש, שאסור בכל הנשים שבעולם, מחשש אחות אשה, דלא מיבעיא אם השליח חי ונעלם, דאז בוודאי אסור, מדין קבוע ניכר, אלא אפילו כשהשליח מת, מ"מ האשה יודעת שהתקדשה, ושוב הוי קבוע ניכר, ואמנם החו"ד [יו"ד סי' ק"י סק"ו] פליג וס"ל שלא מספיק שאדם אחד ידע כדי שיחשב קבוע היכר, מ"מ רוב האחרונים פליגי על החו"ד, וכך פסק החזו"א [יו"ד סי' ל"ז ס"ק כ"ב].

ונפק"מ נוספת הנה יש לדון האם היה מותר לכוחות הצבא להפציץ בעזה, כדי לפגוע במחבלים בעוד ישנם בעזה כמאתיים חטופים יהודים, וישנו סיכון לא קטן שע"י פעולות אלו הם יפגעו, ואין לומר שמדין רוב אין לחוש לכך, שהלא קיימא לן שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ולא נאמר הדין של רוב, ואם כן אף בענייננו, היהודים הם קבועים, ועל כן אין את הדין של רוב, ויש להוסיף ולדון עוד, שהלא ישנם בעזה לא מעט "אחמד בן שרה", כלומר ערבים שעל פי ההלכה הם יהודים, כיוון שאמם וסבתם יהודיה, ובמידה ואינם רודפים בפועל, לכאן אין היתר להרגם, והנה על השאלה השנייה, יש לדון ליישב בהקדם קושיית הר"ש מקינן [ספר הכריתות ס"ר] שהקשה איך מותר לזרוע בכל מקום בארץ ישראל, הלא ישנו דין שבנחל איתן שערפו בו עגלה ערופה, אסור לזרוע בו, ואם כן אולי במקום השדה היה בעבר נחל איתן, ואין לומר שהולכין אחר הרוב, שהלא כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ותירץ שנחשב קבוע שאינו ניכר, כלומר שכל דין קבוע נאמר רק באופן שאדם קנה מחנות, ואינו יודע אם היא כשרה או לא, שאין לומר שהחנות כשרה, ממת שרוב החנויות כשרות, שהלא החנות ידועה במקומות האם היא כשרה,

מאות תמונות מרהיבות עין להבנת כל סדר הקטורת

חיבור מדהים ומקיף של פיתום הקטורת והקטרתה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

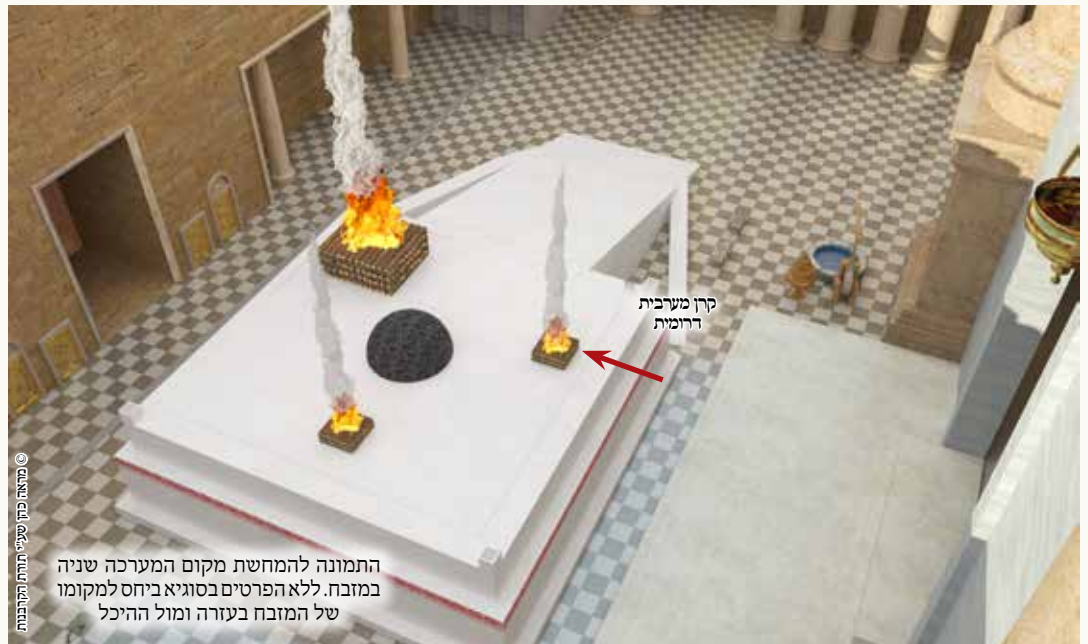
זבחים נח. קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח.
מחלוקת תנאים, ולהלכה כל המזבח נחשב כמו צפון וכשר. אמנם מדרבנן אסור לשחוט בראש המזבח שמא תטיל גללים (תוס').

© מראה כהן שטיי תורת המקובות

זבחים נח. 'לסדר מערכה שניה של קטורת כנגד קרן מערבית דרומית, משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות'.

מהמערכה השניה במזבח החיצון לקחוגחלים להקטיר עליהם את הקטורת במזבח הפנימי [וכן נתנו על מערכה זו בשבת את שתי בזיכי לבונה של לחם הפנים], והיא צריכה להיות לפני ה' - סמוך להיכל, ומול פתח ההיכל, לכן סדרו אותה ליד קרן מערבית דרומית.

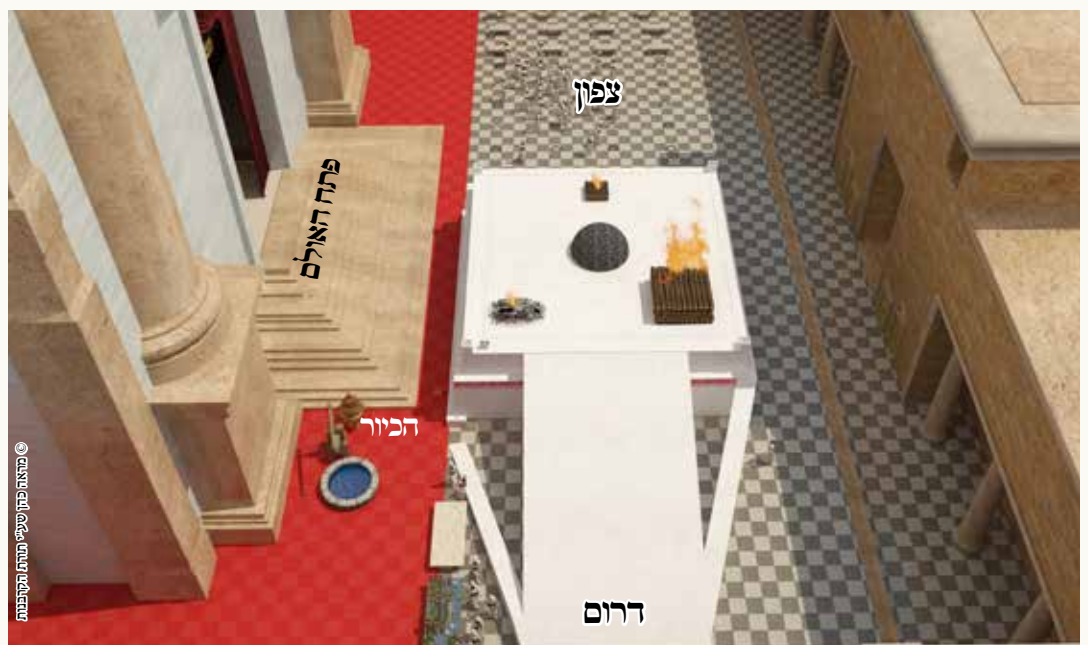

© מראה כהן שטיי תורת המקובות

התמונה להמחשת מקום המערכה שניה במזבח. ללא הפרטים בסוגיא ביחס למקומו של המזבח בעזרה ומול ההיכל

זבחים נט. ריה"ג אומר... נותן את הכיור בין האולם והמזבח, משוך קימעה כלפי הדרום'.

הכיור צריך להיות בשטח שבין ההיכל למזבח, אמנם אסור שהכיור יפסיק בין המזבח לפתח ההיכל, לכן הוא היה משוך לצד דרום.

© מראה כהן שטיי תורת המקובות

זבחים נטו. 'אמר רק מזבח שנפגם כל הקדשים שנשחטו שם פסולין'. צריך שהמזבח יהיה שלם בלי שום פגימה, מזמן שחיתת הקרבן עד אחרי הזריקה.

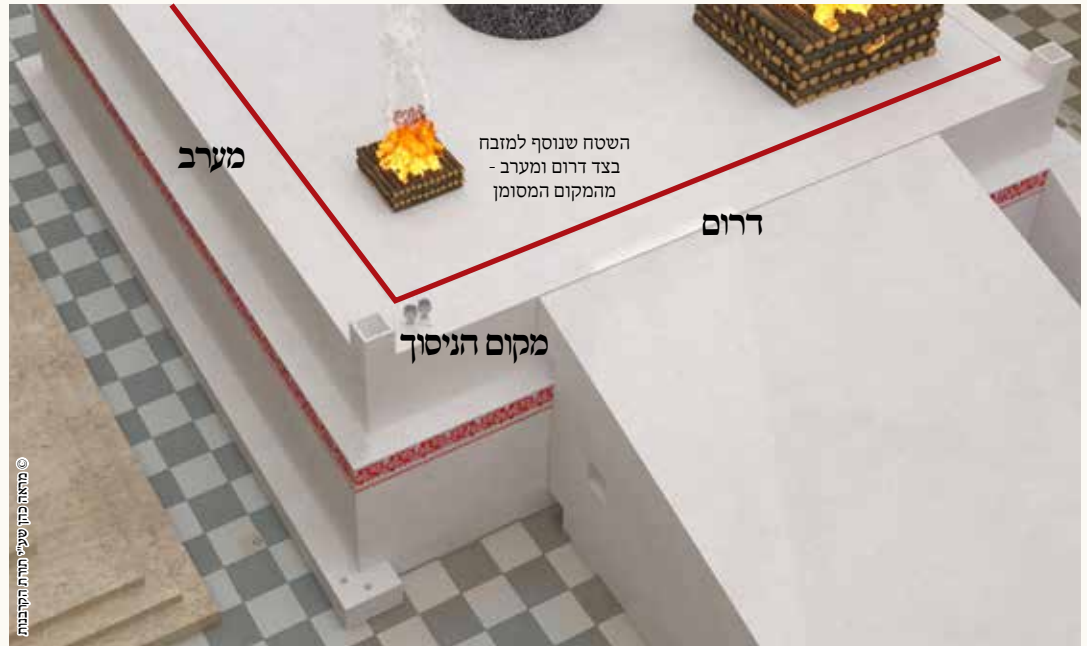

זבחים ס. 'רבי יהודה אומר כוס אחד היה ממלא מדם התערובות ושופכו על גבי המזבח, שאם יישפך דמו של אחת מהן נמצא זה מבשרו'. לדעת ר' יהודה בערב פסח אחרי שנשחטו כל הפסחים, לקחודם מהרצפה שמעורב שם הדם של כל הקרבנות ושפכו על המזבח, שמא נשפך דם על הרצפה מאחד הקרבנות לפני שנתנו מהדם על המזבח.

זבחים ס. 'אמר רבי אלעזר מזבח שנפגם אין אוכלין בנינו שיירי מנחה, קדשי קדשים, וקדשים קלים'.

זבחים סא': שיתין הוסיפו.
 בבית שני הוסיפו שטח למזבח בקרן דרומית מערבית, כדי שהמקום שמנסכים יין ומים יהיה בתוך המזבח, ששתיה היא כאכילה.

זבחים סא': מזבח ארמה – שהוא מחובר באדמה, שלא יבנו על גבי כיפים ועל גבי מחילות'.
 המזבח החיצון צריך להיות מחובר באדמה, ושלא יהיה חלל תחתיו.

זבחים סב. 'קרן וכבש
 ויסוד וריבוע מעכבין'.

זבחים סב: 'כבש היה לדרומה של מזבח אורך ל"ב על רוחב ט"ז... אויר יש בין כבש למזבח... שני כבשים קטנים יוצאים מן הכבש שבהן פונים ליסוד ולסובב.'

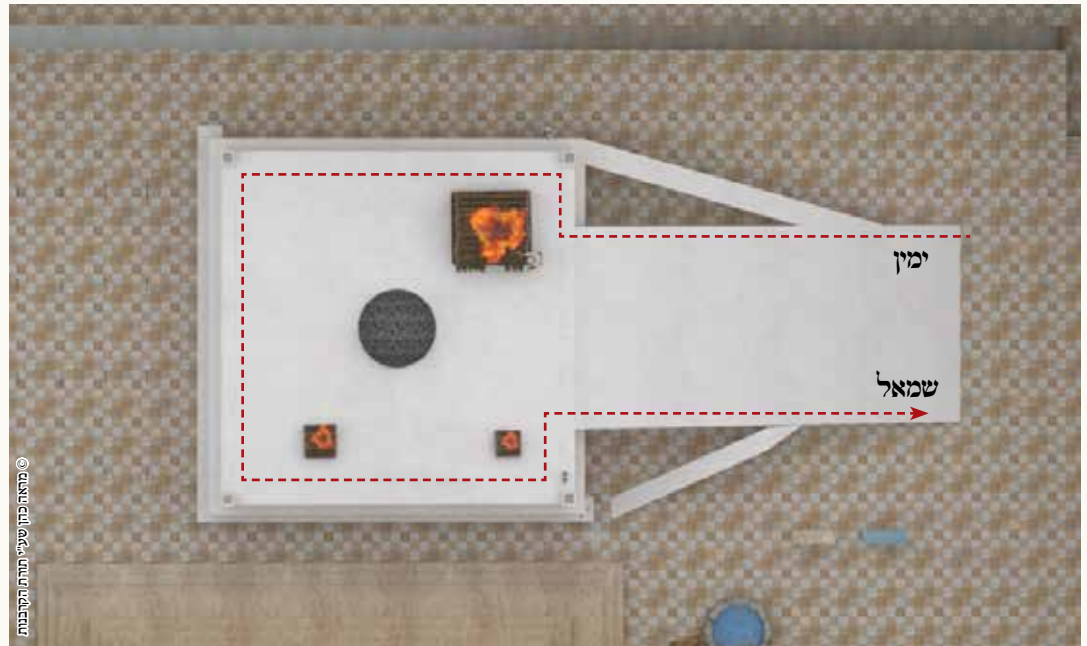

זבחים סג. 'מנחה שנקמצה בהיכל כשרה... שלמים ששחטן בהיכל כשרים.'

זבחים סג. 'קרן דרומית מערבית משמשת שלושה דברים מלמטה: חטאת העוף, והגשות, ושיירי הדם. ושלושה דברים מלמעלה: ניסוך היין, והמים, ועולת העוף כשהיא רבה במזבח.'

זבחים סג. 'כל העולים
למזבח עולים דרך ימין,
ומקיפין, ויורדין דרך
שמאל'.

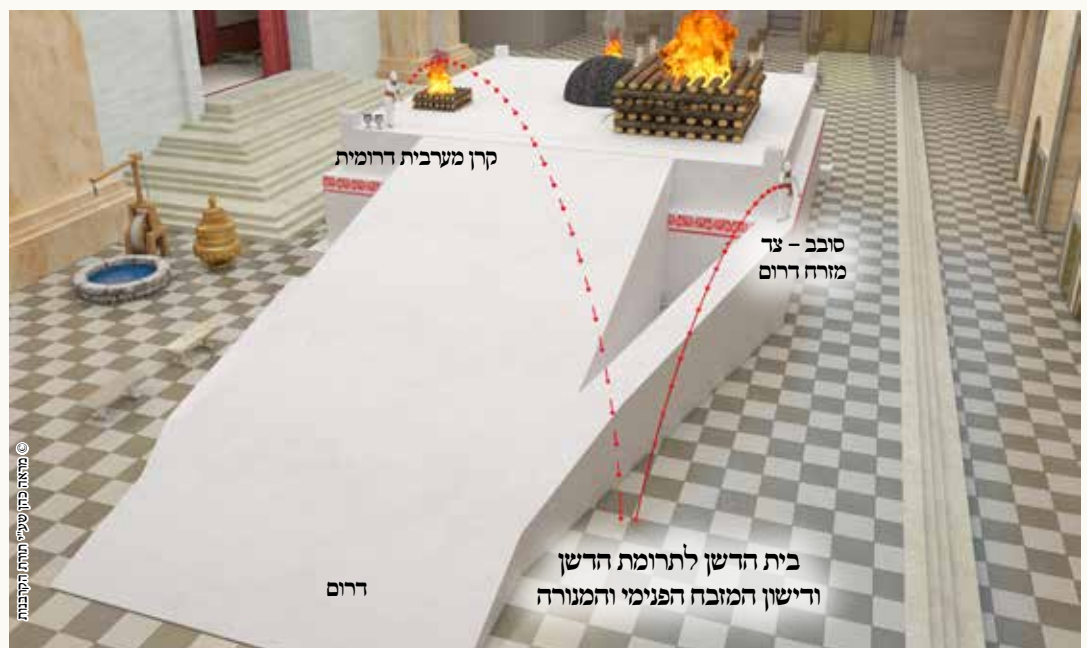
זבחים סג: 'חוץ מהעולה
לשלושה אלו, שהיו עולים
ויורדין על העקב'.

הכהן העולה לניסוך היין
והמים אינו עולה דרך ימין
ומקיף את המזבח, כדי
שהיין והמים לא יתקלקלו
מהעשן של המערכה, אלא
עולה דרך שמאל של הכבש
ופונה לשמאל. וכן הכהן
שעולה עם עולת העוף אינו
מקיף, כדי שהעוף לא ימות
מהעשן.

זבחים סד. 'באוראה כמה
גדול כוחן של הכהנים,
שאין להם קל בעופות יותר
ממוראה ונוצה, ופעמים
שהכהן זורקן יותר
משלושים אמה'.

הכהן עומד על המזבח -
כשאין מקום בסוכב בדרום
מזרח, וזורק את מוראה
ונוצה של עולת העוף עד
בית הדשן שנמצא ליד
הכבש, ורחוק שלושים
אמה מהסוכב.

© מראה כהן שני תורת המקובות

זבחים סד. 'אמר רבי יוחנן הקפה ברגל'.

כהן שאין בידו יין [אלא כהן אחר מעלה לו את היין], הוא עולה בצד ימין של הכבש ומקיף את המזבח עד מקום הניסוך, ושם הכהן נותן לו את היין, והוא מנסך.

שורף - מול עורף - מול הרואה את העורף

הציפור מלבר - על גב היד תמונה להמחשה כללית בלבד עקב קשיים טכניים לא הומחשה מתיחת הצוואר על רוחב האצבעות מבפנים והכנסת המקור בין אמה לקמיצה לתפיסה לפני המליקה

© מראה כהן שני תורת המקובות

זבחים סד: 'כיצד מולקין חטאת העוף: אוחו שני גפיה בשני אצבעותיו, ושתי רגליים בשתי אצבעות, ומותח צוארה על רוחב גודלו, ומולקה'.

זבחים סד: 'במתניתא תנא ציפרא מלבר: אוחו גפיו בשתי אצבעות, ושני רגליים בשתי אצבעות, ומותח צוארו על רוחב שתי אצבעותיו ומולק'.

© מראה כהן שני תורת המקובות

זהו רוב בשר החופה את המפרק וניתן לקצוץ את מיעוטו ולחתוך את המפרק ואת חוט השדרה ועדיין רוב הבשר יישאר קיים ולהמשיך למליקת הסימנים

מפרק

וש

היקף הבשר הוסר מרוב המפרק להבנת ההמחשה

תמונות מפורטות ומדוייקות יותר עם ביאור שיטת רש"י ועוד יופיעו בעז"ה בספר והשב את העבודה - קרבנות העוף. וכדי לא להתעכב עם הוצאת הגיליון הבאנו מה שהיה לפנינו עוד לפני דיוק כל הפרטים בתמונות אלו. ובהזדמנות זו נציין את תודתנו לכל הטורחים לכתוב כל תיקון והערה לברור כדי לתקן למהדרות הבאות.

זבחים סד: סה: 'עולת העוף כיצד נעשית: עלה בכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית, היה מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל, ומיצה את דמה על קיר המזבח'.

© מראה כהן שניי תורת הקרבנות

'אם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה'. הוא סובר שעושים מערכה על הסובב, ואמה הסמוכה לסובב נחשב מקום ההקטרה, [ולומדים מפסוק שצריך למלוק עולת העוף במקום ההקטרה].

© מראה כהן שניי תורת הקרבנות

זבחים סו. 'חטאת העוף שעשאה למטה... לשם עולה פסולה'.

© מראה כהן שניי תורת הקרבנות

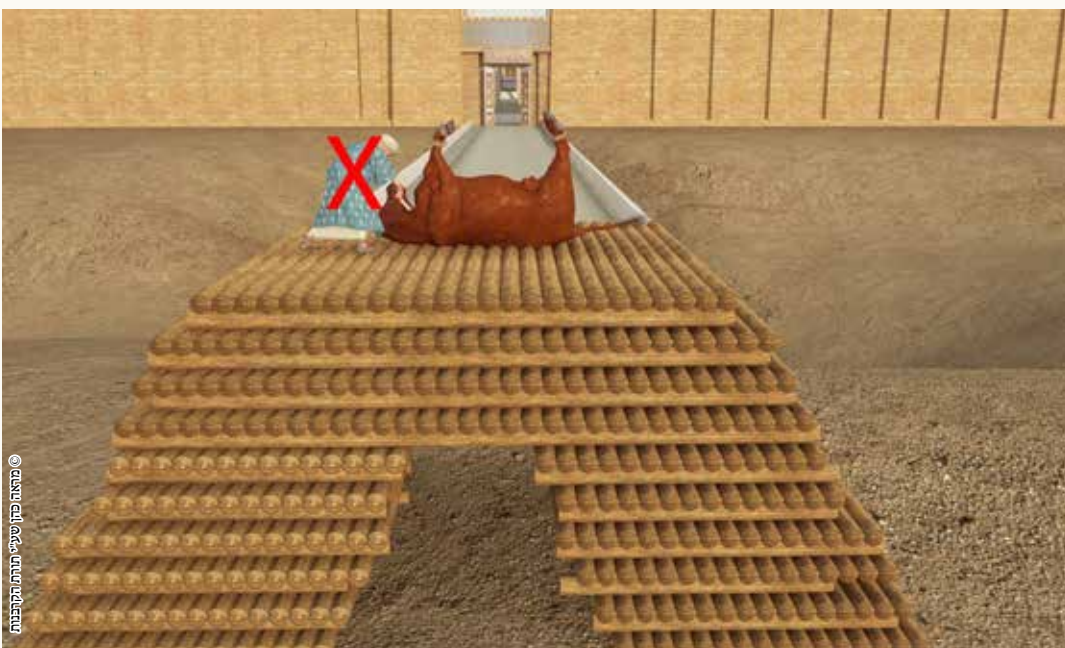

זבחים סו. 'עולת העוף שעשאה למעלה... לשם חטאת פסולה'.

זבחים סו. 'עולת העוף שעשאה למטה, כמעשה חטאת לשם חטאת, כיון שמלך בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטאת העוף'.

מסקנת הגמ' (סז). שה'נמשכת' מועיל רק להוציא ממעילה, ולא לצאת ידי חובה.

זבחים סח: 'שחיטת פרה בזר פסולה'.

זבחים סט: 'א"ר יצחק שמעתי: קמיצת זר תרד, מליקת זר לא תרד.'

אם זר מלק עוף בפנים והעלו את העוף על המזבח - אין מורידים אותו, כיון שזר כשר במליקה בבמה. אבל אם זר קמץ מנחה בפנים והעלו את המנחה על המזבח - מורידים את המנחה, שאף שזר כשר בקמיצה בבמה, אך הקמיצה בבמה היא בלי קידוש כלי שרת ואינו דומה לקמיצה בפנים.

מליקת זר - לא תרד

קמיצת זר - תרד

© מראה כהן שיעי תורת המקובות

זבחים ע: 'עגלה ערופה טהורה היא, כפרה כתיב בה כקדשים.'

עגלה ערופה אינה מטמאה בטומאת נבילה, כיון שנחשבת קצת כמו קדשים שהשחיתה מטהרת מנבילה.

© מראה כהן שיעי תורת המקובות

לרגל לימוד מנחות בדף היומי יצא לאור בקרוב בעז"ה

והשב את העבודה

מנחות

לתרומות והנצחות בלבד נא ליצור קשר במייל 7619185@gmail.com או בטל' 050-4111791

תכנית לגיונו של מלך

בירור כל דיני הקרבנות ובית המקדש

לאור דברי החפץ חיים זיע"א על החובה הגדולה להיות מוכנים לעבודת הקרבנות במקדש לפני הגאולה, הננו פונים לכל מי שנשאו ליבו להיות מלגיונו של מלך:

לברר נושא אחד שקרוב לליבו מדיני העבודה בבית המקדש אליבא דהלכתא, כדי להגישם לפני לומדי התורה לתועלת הרבים.

לצורך בירור הדינים הרבים, נערכה בס"ד חוברת מיוחדת של רשימת מאות נושאים בהלכות הקודש והמקדש) עם רשימת ספרים, חוברות וסיכומים שנכתבו אליבא דהלכתא כמשך השנים).

לשלוח למכון תורת הקרבנות את סיכומי ההלכות. כל הסיכומים שיישלחו למכון בצורת פסקי הלכות עם מקורות בשולי העמוד יוכנסו בעז"ה בקבצים תורניים שיצאו לאור לתועלת כלל הלומדים. וכן יוכנסו למאגר הייחודי הכולל מאות חיבורים בדיני הקודש והמקדש.

אנו תקוה שכל המצפים לכבוד שמים ולגאולה הקרובה, ישקיעו מזמנם ויתנו את חלקם בבירור ההלכות, ועל ידי כולם נגיע בעז"ה להשלמת המלאכה עד כמה שידינו מגעת, ונהיה מוכנים לעבודת בית המקדש.

ניתן לקבל חוברת 'מפתח נושאים' ולשלוח את סיכומי ההלכות בדוא"ל: t8429433@gmail.com

ב"ה יצאו עד עתה לאור חמישה חלקים בסדרת "לגיונו של מלך". אלפי עמודים ומאות נושאים.